

نوشتن عنوان مقاله پژوهشی

(۲)

اشاره

همان طور که تاکنون مطلع شده‌اید، مقاله پژوهشی اطلاعات نوشتاری موضوعی را که درباره آن پژوهش کرده‌اید ارائه می‌کند. در دو مقاله قبلی موضوعاتی مانند مفهوم مقاله پژوهشی، فایده نگارش مقاله پژوهشی، ویژگی‌های مقاله پژوهشی خوب، و انتخاب موضوع برای نگارش مقاله پژوهشی به طور مفصل و همراه با مثال مورد بحث قرار گرفت. اینک در این مقاله نیز به توضیح درباره چگونگی تبدیل موضوع انتخاب شده به یک عنوان مقاله پژوهشی خواهیم پرداخت.

کلیدواژه‌ها: عنوان پژوهش، موضوع پژوهشی، مقاله پژوهشی، تفاوت عنوان و موضوع، اظهار نظر

موضوع در مقابل عنوان

ابتدا ضروری است از تفاوت عنوان با موضوع پژوهش آگاه شویم. همان طور که قبل‌اگفته شد، موضوع مقاله پژوهشی زمینه‌ای کلی و بسیار گسترده را شامل می‌شود. به موضوعات زیر توجه کنید:

- ◆ رایانه
- ◆ اصلاحات آموزشی
- ◆ محصولات تاریخته
- ◆ آموزش و پرورش
- ◆ یادگیری
- ◆ کتاب‌خوانی
- ◆ درس پژوهی
- ◆ هوشمندسازی
- ◆ قصه‌گویی دیجیتالی

در مقابل، عنوان پژوهشی موضوع خاصی است که از دل بحث‌های به عمل آمده درباره آن ناشی می‌شود. در این زمینه کافی است به

تقریباً در همه موارد، گام بعدی بعد از انتخاب موضوع^۱، تبدیل موضوع به عنوان^۲ پژوهش است. این عمل، یعنی شما باید جنبه کوچکتری از موضوع را در قالب عنوان برای تهیه مقاله پژوهشی تان انتخاب کنید و بر پایه آن به ادامه فعالیت بپردازید. برای نمونه، بعضی اوقات امکان دارد موضوعی را برای تهیه مقاله پژوهشی انتخاب کنید که بسیار گسترده است. چگونه می‌توان با چالش مواجه شد؟ در این موقع، ضرورت دارد موضوع را به یک عنوان محدود کرد. در برخی موارد، محدوده موضوع قابل قبول، اما بحث انگیز و جنجال آفرین است. در این موارد نیز لازم است موضوع را به یک عنوان قابل دفاع محدود کنید. لذا با مطالعه این مقاله یقیناً یاد خواهید گرفت چگونه موضوع انتخاب شده را به یک عنوان برای نگارش مقاله پژوهشی محدود کنید.

عنوان پژوهشی موضوع خاصی است که از دل بحث‌های به عمل آمده درباره آن ناشی می‌شود

۶. عنوان نهایی پژوهش را در قالب یک پرسش بنویسید.

به منظور آگاهی از نحوه کاربست رهنمودهای ششگانه، به نمونه تجربی زیر که حاصل فعالیت آموزشی یکی از همکاران در این زمینه است، توجه کنید. این همکار تمایل داشت مقاله‌ای پژوهشی درباره برخی از جنبه‌های تلویزیون بنویسد که موضوعی بسیار گسترده بود. او در این باره، با جستجوی اینترنتی و مرور چند بروشور، گفت و گو با برخی همکاران، تماسای برنامه‌های تلویزیونی و مطالعه برخی از مقاله‌های به چاپ رسیده در مجلات، به ایده‌های زیر دست یافت:

- ◆ موضوع: تلویزیون
- ◆ پرسش: چه چیزی می‌خواهم درباره تلویزیون بدانم؟
- ◆ موضوع‌های خاص: تلویزیون به عنوان زمینی بی‌حابل تلویزیون به عنوان سرگرمی
- تلویزیون و کودکان
- تلویزیون آموزشی
- شبکه‌های تلویزیونی
- فیلم‌های مستند تلویزیونی
- دوره طلایی تلویزیون
- تلویزیون و پرخاشگری
- تلویزیون و قالب‌های فکری
- تلویزیون و تأثیرات آن
- تلویزیون و برنامه‌های جنجال‌آفرین
- تلویزیون و آگاهی
- تلویزیون و شکل‌دهی رفتار

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، موضوعات انتخابی همکارمان بسیار گسترده بودند و امكان تهیه مقاله‌ای پژوهشی درباره آن ضعیف بود. بنابراین، او به تفکر مجدد درباره ایده‌هایش نیاز داشت. برای مثال «تلویزیون و کودکان» آنقدر گستردگی داشت که می‌توانست موضوع کتابی (یا مجموعه‌ای از کتاب‌ها) در این باره باشد. البته سایر موضوع‌های او مانند «فیلم‌های مستند تلویزیونی»، «دوره طلایی تلویزیون»، «تلویزیون و آگاهی» و «شبکه‌های تلویزیونی» نیز از همین گسترده‌گی برخوردار بودند و موضوع مناسبی برای تهیه مقاله پژوهشی به شمار نمی‌رفتند.

با وجود این، همکارمان چند برنامه تلویزیونی کودکانه را که خودش در دوره کودکی تماشای آن‌ها را دوست داشت و دیده بود، دوباره تماشا کرد. در هنگام تماشای برنامه‌ها، این ایده به ذهن‌ش خطور کرد: آیا تلویزیون آموزشی واقعاً آموزشی است؟ شاید تلویزیون آموزشی برای یادگیری و آموزش اعداد، حروف الفبا و برخی زمینه‌های دیگر سودمند باشد، ولی احتمال دارد در برخی جنبه‌های دیگر اثر منفی داشته باشد! در این شرایط، همکارمان قادر شد موضوع مورد علاقه خود را در قالب یک عنوان بنویسد و آن را دنبال کند تا به هدفش که همانا تهیه یک مقاله پژوهشی مطلوب بود، برسد. برای

مثال‌های زیر توجه کنید تا کاملاً به تفاوت عنوان با موضوع پژوهش پی ببرید.

موضوع پژوهش	عنوان پژوهش
هوشمندسازی کلاس درس و افزایش علاقه دانش‌آموزان به یادگیری	هوشمندسازی
محصولات تاریخته به عنوان یک انقلاب در علم رزتیک	محصولات تاریخته
خواندن با خانواده، راهبردی برای افزایش علاقه دانش‌آموزان به کتاب‌خوانی	کتاب‌خوانی
رشد حرф‌های معلمان از طریق اجرای درس‌پژوهی	درس‌پژوهی
آموزش و پرورش و اصلاحات آموزشی	اصلاحات آموزشی
تکنولوژی آموزشی و تسهیل یادگیری دانش‌آموزان	یادگیری

ایده‌هایتان را شکل بدهید

هر وقت خواستید موضوعی را به یک عنوان پژوهشی محدود کنید، محدودیتها و شاخص‌هایی مانند زمان، مخاطبان و هدفان از نگارش را به یاد داشته باشید و مد نظر قرار دهید. زیرا قرار است طی چند روز، هفته یا ماه، به فعالیتی پیردازید که وقت زیادی از زندگی روزمره و تحصیلی تان را بگیرد. به این منظور، ضروری است رهنمودهای زیر را دنبال کنید:

۱. با موضوع مورد علاقه‌تان شروع کنید، به موارد مذکور (زمان، مخاطبان و هدف) توجه کنید و موضوع پژوهش را بر پایه آن‌ها شکل بدهید.

۲. موضوع را در قالب یک پرسش بنویسید.

۳. از طریق بارش مغزی، موضوع پژوهش را به عنوان‌های پژوهشی جدید تبدیل کنید.

۴. از منابع گوناگون، به منظور بررسی امکان پذیر بودن تهیه مقاله پژوهشی (مانند اینترنت، بانک‌های اطلاعاتی، کتاب‌ها، مجلات تخصصی، دوستان مطلع و سایر رسانه‌ها) کمک و مشورت بگیرید.

۵. ایده مورد نظر را آنقدر جزئی کنید تا به ایده‌ای مناسب که توانایی انجام آن را داشته و برای مخاطبانش سودمند باشد، دست یابید.

۱. آیا عنوان انتخابی ام به خوبی محدود شده است؟

مشکل: گاهی اوقات اشتباق شما برای رسیدن به یک عنوان دقیق، مجبورتان می‌کند عنوان را بسیار طولانی بنویسید.

راه حل: همیشه به باد داشته باشید، مقاله پژوهشی شما نباید از شش صفحه یا ۱۵۰ کلمه بیشتر شود. بنابراین، عنوان پژوهشی را باید به گونه‌ای انتخاب کرد که نگارش مطالب درباره آن از این مقدار بیشتر نشود.

۲. آیا عنوان انتخابی ام هنوز خیلی گستره و کلی است؟

مشکل: شاید شما فکر کنید عنوان پژوهشی را مناسب نوشته‌اید، اما در واقع این طور نباشد و هنوز بسیار وسیع و گستره باشد.

راه حل: منابع مورد استفاده خودتان را مجدداً مطالعه و بررسی کنید. چند صفحه به توضیح درباره سؤال شما اختصاص یافته است؟ اگر صفات زیادی یا حتی یک کتاب درباره پاسخ به سؤال شما نوشته شده است، بدانید که هنوز عنوان مقاله پژوهشی‌تان گستره است و باید محدودش کنید.

۳. آیا عنوان انتخابی ام خیلی تخصصی است؟

مشکل: عنوان مقاله پژوهشی‌تان خیلی تخصصی است و زمینه مطالعاتی درباره آن ناچیز یا محدود است.

راه حل: عنوان مقاله پژوهشی را عوض کنید. زیرا محدودیت منابع در این زمینه باعث می‌شود نتوانید به اندازه کافی به مطالب مورد نیازتان دسترسی داشته باشید. مقاله پژوهشی شما مکان آموزش جامع و بسیار تخصصی درباره موضوعات علمی (برای مثال فیزیک هسته‌ای، آنالیز ریاضی، یا برنامه‌های رایانه‌ای مانند C++) نیست.

۴. آیا عنوان انتخابی ام پیش‌با افتاده یا کهنه است؟

مشکل: هر فردی به اندازه کافی درباره عنوان انتخابی ام اطلاعات دارد. به همین دلیل، دیگر ضرورتی نمی‌بینند مطالب دیگری درباره آن بخوانند.

راه حل: عنوان مقاله پژوهشی‌تان را عوض کنید. زیرا عنوانی جدید و تازه انرژی لازم را برای نگارش مقاله درباره آن در شما ایجاد می‌کند و خواندنگرانش را مشتاق خواندن آن (حتی اگر بسیار کوتاه باشد) می‌کند.

۵. آیا عنوان انتخابی ام بسیار جنجال‌آفرین یا بحث‌انگیز است؟

مشکل: شمانگران این موضوع هستید که عنوان مقاله پژوهشی‌تان جنجال‌آفرین و بحث‌انگیز باشد و نتوانید از عهدۀ آن برآید.

راه حل: بهتر است عنوان انتخابی‌تان را عوض کنید و عنوانی را برگزینید که این نگرانی را ایجاد نکند و بدون بحث و جنجال بتوانید به نگارش و ارائه آن به مخاطبان اقدام کنید.

۶. آیا عنوان انتخابی ام از هر لحظه اصلاً جنجال‌آفرین و بحث‌انگیز نیست؟

مشکل: اگر فقط یک ایده، عقیده یا نظر درباره عنوان انتخابی‌تان وجود دارد که همگان آن ایده را قبول دارند، دیگر بحثی در این باره باقی نمی‌ماند که شما به آن بپردازید و وقت خودتان را بصرف آن کنید.

تفهیم بیشتر مطلب در این باره، مثال‌های زیر را به دقت بخوانید تا با چگونگی کاربست رهنمودهای ششگانه مذکور بیشتر آشنا شوید:

◆ موضوع: موتورسواری

عنوان: همه موتورسواران باید گواهی نامه موتورسواری داشته باشند.

◆ موضوع: آموزش پرورش

عنوان: آموزش رسمی در مدرسه‌ها باید دانش آموزان را برای بازار کار آماده کند.

◆ موضوع: هوش

عنوان: هوشی بر افراد تحت تأثیر محیط و زنگیک تعیین می‌شود.

◆ موضوع: رشد حرفه‌ای معلمان

عنوان: آموزش‌های ضمن خدمت معلمان به رشد حرفه‌ای آنان منجر می‌شود.

◆ موضوع: تلویزیون و خشنوت

عنوان: مشاهده فیلم‌های خشنوت‌بار سطح پرخاشگری کودکان را افزایش می‌دهد.

سیاهه وارسی^۳ انتخاب عنوان پژوهشی مطلب

تصمیم‌گیری در این باره که آیا موضوع پژوهشی انتخاب شده مطلوب است و می‌توان آن را به یک عنوان مناسب نگارش مقاله پژوهشی تبدیل کرد، فرایندی بسیار بالهمیت و دشوار است. زیرا هر گونه اشتباه در این زمینه می‌تواند فعالیت شما را با شکست مواجه سازد. حال سؤال این است که چگونه می‌توان متوجه شد عنوان انتخابی مناسب است؟ استفاده از فهرست وارسی زیر می‌تواند مفید واقع شود:

اظهارنظر شما درباره عنوان مقاله پژوهشی، ستون اصلی تمام بحث‌هایی است که در متن مقاله پژوهشی به آن پرداخته خواهد شد

تهیه فهرستی از عنوان‌ها

چه چیزی می‌خواهید درباره موضوعات بدانید؟ به چه پرسش‌هایی درباره موضوع پژوهشی تان می‌خواهید پاسخ بدهید؟ به این منظور، با تهیه فهرستی از عنوان‌ها و زیرعنوان‌ها شروع کنید.
از اینکه فهرست عنوان‌های شما طولانی می‌شود، نگران نباشد. زیرا هدف آن است که در طول تهیه آن متوجه شوید بسیاری از آن‌ها را می‌توانید به راحتی تولید کنید و بنویسید. به علاوه، احتمالاً نمی‌دانید چگونه می‌توانید درباره هر عنوان اطلاعات زیادی به دست آورید. در نتیجه، فهرست تهیه شده می‌تواند شامل جزئیات خاصی درباره عنوان‌ها باشد. در زیر، نمونه‌ای از فرایند تهیه فهرستی از عنوان‌ها برای تهیه مقاله پژوهشی درباره تکنولوژی آموزشی و تسهیل یادگیری دانش آموزان ارائه شده است که می‌تواند در این باره و در کفراییند مورد بحث مفید واقع شود و به شما یاری برساند.

- ◆ عنوان: تکنولوژی آموزشی و تسهیل فرایند یادگیری - یادگیری
- ◆ زیرعنوان‌ها:

◆ بهبود کیفیت یادگیری

◆ تدریس اثربخش

◆ تسهیل آموزش

◆ موافقان و مخالفان تکنولوژی آموزشی

◆ پیشرفت تحصیلی بارز

◆ کاهش زمان تدریس

◆ تسهیل یادگیری

◆ نقش سنتی معلمان

◆ نیازهای حرفه‌ای معلمان

◆ رضایت شغلی معلمان

◆ بهبود فرایند آموزش

◆ جاذبیت تدریس

◆ جذابیت آموزشی

◆ تغییر در نقش سنتی معلمان

◆ موانع به کارگیری تکنولوژی آموزشی

◆ مفهوم تکنولوژی آموزشی

◆ تکنولوژی آموزشی و تکنولوژی یادگیری

◆ یادگیری پایدار

◆ تدریس مجازی

◆ آموزش برخط

◆ ابعاد یادگیری دانش آموزان

◆ سبک یادگیری

◆ تسهیل فرایند یادگیری - یادگیری

از طریق توسعه و اصلاح فهرست زیرعنوان‌ها می‌توانید به اظهارنظرتان درباره عنوان مقاله پژوهشی شکل بدهید. نباید به عقب برگردید و زمان مفیدتان را صرف دوباره کاری کنید، بلکه فقط به کارتان ادامه بدهید و به خاطر داشته باشید که این اولین گام شما برای تدوین اظهارنظرتان است.

راه حل: راه حل این است که عنوان را با عنوان جدیدی عوض کنید تا به خوبی بتوانید دیدگاه‌های متفاوت را مطرح کنید و به بحث بگذارید.

۷. آیا عنوان انتخابی ام بسیار نو و تازه است؟

مشکل: اگر عنوان مقاله پژوهشی تان بسیار نو و جدید باشد، قادر نخواهید بود به اطلاعات کافی درباره آن دسترسی داشته باشید تا بتوانید تمامی مطالب مرتبط به آن را که در مقاله‌تان پیش‌بینی کردید، پوشش دهید.

راه حل: تلاش کنید عنوانی را انتخاب کنید که بتوانید به خوبی جنبه‌های گوناگونی را از نظر نوشتاری پوشش دهید.

۸. آیا عنوان انتخابی ام را به اندازه‌ای دوست دارم که علاقمند باشم درباره آن مقاله پژوهشی تهیه کنم؟

مشکل: شاید معلمان و والدین دانش آموزان عنوان انتخابی شما را دوست نداشته باشند، اما این درست نیست که خودتان نیز عنوان مقاله پژوهشی تان را دوست نداشته باشید.

راه حل: عنوانی را انتخاب کنید که مورد علاقه‌تان باشد. زیرا قرار است اوقات با ارزش زندگی تان را صرف نوشتمن مقاله پژوهشی درباره آن کنید.

چگونه اظهارنظرم (تز) را بنویسم؟

چه چیزی را می‌خواهید از طریق پژوهش‌ستان کشف کنید؟ در کجا می‌خواهید مقاله پژوهشی تان را راهه کنید؟ اظهارنظر (تز) به گونه‌ای تدوین می‌شود که به این سوال‌ها جواب بدهد. زمانی که شما اظهارنظرتان را برای اولین بار روی کاغذ می‌آورید، در واقع تازه متوجه خواهید شد که نظرتان درباره عنوان مقاله پژوهشی تان چیست و چه چیزی را به دنبالش هستید تا به درستی به عمق آن بی‌برید. بنابراین، اظهارنظر شما درباره عنوان مقاله پژوهشی، محوری است که تمامی بحث‌هایتان حول آن شکل می‌گیرد.

نگارش اظهارنظر باید پنج عامل را پوشش دهد که عبارتند از:

۱. ایده اصلی مقاله پژوهشی را توضیح دهد.
۲. هدف از مقاله پژوهشی را نشان دهد.
۳. جهت‌گیری بحث ارائه شده در مقاله پژوهشی را مشخص کند.
۴. نوشتۀ بسیار تخصصی و فشرده‌ای باشد که نشان دهد در مقاله پژوهشی به چه موضوعاتی پرداخته شده است.
۵. بیانگر علاقه شما نسبت به موضوع خاصی باشد که در مقاله پژوهشی مورد بحث قرار گرفته است.

در صورتی که اظهارنظر (تز) شما موارد فوق را شامل شود، می‌توان از آن به عنوان ستون یا محور اصلی مقاله پژوهشی یاد کرد. در واقع، اظهارنظری که چنین تهیه شود، ارزش دارد زمان زیادی را صرف انجام آن کنید. چگونگی بیان و تدوین اظهارنظر به این شرح است:

نوشتن پیش‌نویس اولیه اظهارنظر

بعد از اینکه عنوان مقاله پژوهشی و پیش‌نویس اولیه فهرست ایده‌هایتان را تهیه کردید، آماده تهیه پیش‌نویس اولیه اظهارنظرتان هستید. حال سؤال این است که چگونه می‌توان با استفاده از فهرست عنوان‌ها و زیرعنوان‌ها اظهارنظر را تنظیم و پیش‌نویس اولیه آن را تهیه کرد؟ به این منظور، رهنمودهای زیر را دنبال کنید:

۱. ایده‌ها یا زیرعنوان‌ها را مقوله‌بندی کنید.

۲. از میان آن‌ها مقوله‌ای را که علاقه دارید درباره آن به جستجو بپردازید انتخاب کنید.

۳. اظهارنظرتان را درباره مقوله انتخاب شده تدوین کنید.

۴. اظهارنظرتان را به جای جمله سؤالی، به عنوان جمله‌ای اظهاری (بیانیه) بنویسید.

۵. در صورت نیاز، نسبت به اصلاح اظهارنظرتان اقدام کنید.

به منظور درک رهنمودهای مذکور، الگوی زیر را دنبال کنید.
انتظار داریم شما نیز بتوانید این طریق، از عنوان انتخابی‌تان به خوبی دفاع کنید.

سیاهه وارسی اظهارنظر مطلوب

با استفاده از سیاهه وارسی زیر می‌توانید اظهارنظرتان را ارزشیابی کنید:

۱. اظهارنظر ارائه شده به طور روشن هدف از نگارش مقاله پژوهشی را نشان می‌دهد.

۲. اظهارنظر ارائه شده حاکی از این است که اظهارنظری مقاعد کننده نوشتہ‌ام.

۳. اظهارنظر نوشتہ شده به پاسخ سؤال مطرح شده مربوط است.

۴. اظهارنظر نوشتہ شده با عنوان مقاله پژوهشی متناسب است؛ بهطوری که خیلی گسترده و کلی نیست.

۵. مخاطبان مقاله پژوهشی من به راحتی می‌توانند با خواندن اظهارنظرم به افکار و عقایدمن درباره موضوع مورد بحث پی ببرند.

۶. کلمات به کار گرفته شده برای تدوین اظهارنظر تخصصی و با زمینه مورد بررسی مرتبط است.

۷. اظهارنظر نوشتہ شده آن قدر جذاب است که مخاطب را به خواندن محتوای مقاله پژوهشی علاقمند می‌کند.

۸. اظهارنظر نوشتہ شده برگفته از منابع اصلی است؛ به طوری که نشان می‌دهد عنوان مقاله پژوهشی نوشت و تلاش برای نگارش آن بیهوده نبوده است.

در مقاله بعدی، درباره چگونگی دستیابی به اطلاعات و داده‌های مورد نیاز برای نگارش مقاله پژوهشی به گفت و گو خواهیم نشست.

پی‌نوشت‌ها

1. Subject
2. Topic
3. Checklist
4. Thesis statement

۱. Rozakis, Laurie. (2007). Writing great research papers. USA: Mc Graw-Hill Companies, Inc.

منبع

بعد از اینکه عنوان مقاله پژوهشی و پیش‌نویس اولیه فهرست ایده‌هایتان را تهیه کردید، آماده تهیه پیش‌نویس اولیه اظهارنظرتان هستید. حال سؤال این است که چگونه می‌توان با استفاده از فهرست عنوان‌ها و زیرعنوان‌ها اظهارنظر را تنظیم و پیش‌نویس اولیه آن را تهیه کرد؟ به این منظور، رهنمودهای زیر را دنبال کنید:

۱. ایده‌ها یا زیرعنوان‌ها را مقوله‌بندی کنید.

۲. از میان آن‌ها مقوله‌ای را که علاقه دارید درباره آن به جستجو بپردازید انتخاب کنید.

۳. اظهارنظرتان را درباره مقوله انتخاب شده تدوین کنید.

۴. اظهارنظرتان را به جای جمله سؤالی، به عنوان جمله‌ای اظهاری (بیانیه) بنویسید.

۵. در صورت نیاز، نسبت به اصلاح اظهارنظرتان اقدام کنید.

به منظور درک رهنمودهای مذکور، الگوی زیر را دنبال کنید.
انتظار داریم شما نیز بتوانید این طریق، از عنوان انتخابی‌تان به خوبی دفاع کنید.

◆ **عنوان:** تکنولوژی آموزشی و تسهیل فرایند یاددهی - یادگیری

◆ **زیرعنوان‌ها:**

یادگیری: ابعاد یادگیری، بهبود کیفیت یادگیری، تسهیل یادگیری، یادگیری پایدار سبک یادگیری

نقش معلم: نقش سنتی معلم، تغییر در نقش سنتی معلم، نیازهای حرفه‌ای معلم، رضایت شغلی معلم

تدريس: تدریس اثربخش، تسهیل آموزش، کاهش زمان تدریس، تدریس جذاب، جذابیت آموزشی، بهبود فرایند تدریس

تکنولوژی آموزشی: آموزش مجازی، تدریس برخط، مفهوم تکنولوژی آموزشی، تکنولوژی آموزشی و تکنولوژی یادگیری، موانع به کارگیری تکنولوژی آموزشی

پیشرفت تحصیلی بارز

◆ اظهارنظرهای احتمالی

◆ به کارگیری تکنولوژی آموزشی در کلاس درس، به تغییر نقش سنتی معلم در فرایند یاددهی - یادگیری منجر می‌شود.

◆ بهره‌گیری معلمان از تکنولوژی آموزشی در کلاس درس، به ارائه جذاب محتوای آموزش و اثربخشی بیشتر تدریس منجر می‌شود.

◆ با وجود اینکه امروزه استفاده از تکنولوژی آموزشی در کلاس درس بر بهبود کیفیت یادگیری دانشآموزان اثر چشمگیری دارد، اما هنوز به کارگیری آن در کلاس‌های درس با موانع رویه‌روست.

◆ اگرچه امروزه ثابت شده است تکنولوژی آموزشی می‌تواند به پیشرفت تحصیلی بارز دانشآموزان منتهی شود، اما استفاده از فنون و روش‌های مرتبط به آن نیازمند معلمانی است که از توانایی‌های لازم حرفه‌ای برخوردار باشند. زیرا ناتوانی معلمان